วารสารปรัชญาปริทรรศน์
JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION
ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)
https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index

Research Article

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Learning Management Approaches Using Coaching Techniques Based on the Idthibat Iv Principles of the Sema Tha Ruea School Group, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

พิมชนก คล้อยสุวรรณ[1*], พระสุรชัย สุรชโย[2], & บุญเชิด ชำนิศาสตร์[3]

Pimchanok Kloysuwan[1*], Phrasurachai Surachayo[2], & Booncherd Chumnisart[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. พิมชนก คล้อยสุวรรณ*
Pimchanok Kloysuwan
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: Pimchanokkloysuwan@gmail.com

2. พระสุรชัย สุรชโย
Phrasurachai Surachayo
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: surachai_sur@gmail.com

3. บุญเชิด ชำนิศาสตร์
Booncherd Chumnisart
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: booncherd_chu@gmail.com

คำสำคัญ:
การจัดการเรียนรู้, เทคนิคการโค้ช, หลักอิทธิบาท 4

Keywords:
Learning Management, Coaching Techniques, Iddhipada 4

ABSTRACT

This study aimed to: 1) study the priority needs, 2) examine the methods, and 3) propose guidelines for learning management using coaching techniques based on the Iddhipāda IV (Four Paths to Accomplishment) principles within the Sema Tha Ruea School Group, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Utilizing a multi-phase mixed-methods research design, the quantitative phase collected survey data from 86 educational administrators, teachers, and personnel. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative phase involved in-depth interviews with 7 key informants, including school administrators, teachers, and Buddhist scholars.

The research findings revealed that: 1) Regarding priority needs, the most urgent aspect requiring immediate development was factual reality checking, as it exhibited the largest gap between the current state and expected conditions, followed by assessment and goal setting, respectively, while establishing alternatives was ranked last. 2) The methods for learning management across 5 key dimensions involved creating a safe space for learners to apply Vimaṃsā (investigation) to reflect on themselves, implementing authentic assessment rooted in Chanda (aspiration/satisfaction), promoting learner ownership of goals to foster internal Chanda, utilizing stimulating questions to encourage self-governing decision-making, and

Article history:
Received: 13/07/2026
Revised: 01/09/2026
Accepted: 16/10/2026
Available online: 24/11/2026

How to cite:
Kloysuwan, P. et al. (2026). Learning Management Approaches Using Coaching Techniques Based on the Idthibat Iv Principles of the Sema Tha Ruea School Group, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Philosophical Vision*, 31 (2), 156-172.

employing brainstorming alongside design thinking to generate diverse alternatives based on local contexts. 3) The comprehensive guidelines indicated that teachers must cultivate Chanda to instill a sense of goal ownership and inspire learners to analyze factual realities within the Tha Ruea community context. Concurrently, learners must be trained in Viriya (effort) and Citta (mindfulness) to maintain focus and diligence in exploring alternatives and execution. Operating as coaches, teachers stimulate the application of Vimaṃsā through reflective questioning to facilitate objective data analysis and evaluation, thereby enhancing critical thinking skills and empowering learners to successfully achieve self-development.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น ศึกษาวิธีการ และเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ โดยการวิจัยเชิงปริมาณรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 86 คน ด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา รวมจำนวน 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบสภาพจริง เนื่องจากมีส่วนต่างระหว่างสภาวะที่เป็นอยู่และสภาวะที่คาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลและการกำหนดเป้าหมาย ส่วนด้านการกำหนดทางเลือกมีความจำเป็นเป็นอันดับสุดท้าย 2) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ด้านการตรวจสอบสภาพจริงที่เน้นสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนใช้หลักวิมังสาไตร่ตรองตนเอง ด้านการประเมินผลที่เน้นตามสภาพจริงจากความสุขความภาคภูมิใจ (ฉันทะ) ด้านการกำหนดเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของเป้าหมายเพื่อสร้างฉันทะจากภายใน ด้านการตัดสินใจลงมือทำที่ใช้คำถามกระตุ้นให้เลือกวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และด้านการกำหนดทางเลือกที่ใช้การระดมสมองร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบบนฐานศักยภาพและบริบทท้องถิ่น 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ครูต้องสร้างฉันทะเพื่อให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของเป้าหมายและเกิดแรงบันดาลใจในการตรวจสอบสภาพจริง ควบคู่กับการฝึกวิริยะและจิตตะให้มีความมุ่งมั่นจดจ่อในการกำหนดทางเลือกและปฏิบัติจริงอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีครูทำหน้าที่โค้ชกระตุ้นการใช้วิมังสาผ่านคำถามเชิงสะท้อนคิดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลอย่างเป็นกลาง ซึ่งจะช่วยยกระดับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการพัฒนาตนเองของผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียนเป็นหลัก อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างทั้งด้านความสามารถ ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย แสวงหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ครูต้องปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้กระตุ้นกระบวนการคิด และผู้สนับสนุนศักยภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบองค์ประกอบทางการศึกษาให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ทั้งด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนการวัดและประเมินผล ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, 2556) ให้ความสำคัญกับการจัดระบบการสอนและการใช้สื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ขณะที่ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) เน้นการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนวรรณทิพา รอดแรงค้า (2544) ให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการลงมือปฏิบัติจริง แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาหรือเทคนิคการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความสามารถของครูในการวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบกิจกรรม และเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ภายใต้บริบทดังกล่าว เทคนิคการโค้ช (Coaching) จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มุ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพของตนเองผ่านการตั้งคำถาม การรับฟัง การสะท้อนคิด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุนมากกว่าการเป็นผู้กำหนดคำตอบหรือถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว สมาพร มณีอ่อน (2560) ได้นำเสนอการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคการโค้ช ซึ่งสะท้อนความสำคัญของการปรับบทบาทครูให้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ขณะที่พัชรินทร์ รอดสิน (ไม่ปรากฏปีพิมพ์ในข้อมูลอ้างอิงที่ได้รับ) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยบูรณาการกลวิธีเมตาคอกนิชันร่วมกับการโค้ช เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้การโค้ชร่วมกับกระบวนการทางปัญญาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ณัฏฐนิธ กาลพัฒน์, สุวิทย์ ภาณุจารี และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย (2565)

ยังสะท้อนความสำคัญของทักษะการโค้ชในฐานะกลไกหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม การนำเทคนิคการโค้ชมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะและกระบวนการภายในของผู้สอน ทั้งความมุ่งมั่น ความเพียร ความเอาใจใส่ และความสามารถในการพิจารณาปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หลักอิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาครูและกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ โดยประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ ความพึงพอใจและความรักในสิ่งที่ปฏิบัติ ซึ่งส่งเสริมให้ครูมีความตั้งใจและแรงจูงใจในการพัฒนาการเรียนรู้ 2) วิริยะ คือ ความเพียรพยายามและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยให้ครูสามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และการมีจิตจดจ่อกับสิ่งที่ปฏิบัติ ส่งเสริมให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและติดตามพัฒนาการของผู้เรียน และ 4) วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 กับเทคนิคการโค้ชจึงมีความสอดคล้องกันทั้งในมิติของการพัฒนาผู้สอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ ฉันทะช่วยสร้างแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ วิริยะสนับสนุนความเพียรในการพัฒนาวิธีการสอน จิตตะส่งเสริมการเอาใจใส่และการรับฟังผู้เรียนอย่างเข้าใจ และวิมังสาช่วยให้ครูสามารถตั้งคำถาม วิเคราะห์ปัญหา ประเมินผล และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล หลักธรรมดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นเพียงแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมของครูเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้เป็นกรอบในการกำกับกระบวนการโค้ชให้มีความต่อเนื่องและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเริ่มแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษา พระอธิการวัณณุวรรธน์ เวปุลฺโล (ชัยรัตน์) (2567) ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของหลักธรรมในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะที่ลดารัตน์ ล่องจ้า (2569) ศึกษาการสอนงานตามหลักอิทธิบาท 4 ในฐานะกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ ชญาภา กาญจนทวีวัฒน์ (2565) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาโค้ชผู้นำต้นแบบสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี ส่วนสุทธิชัย ศรีรัตนวงศ์ (2561) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการโค้ชในองค์กรธุรกิจตามแนวพุทธจิตวิทยา และสุภานี สินไชย (2564) ศึกษากระบวนการพัฒนาครูโค้ชตามหลักไตรสิกขาสู่การปฏิบัติการสอนของครู งานศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการโค้ชร่วมกับหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานในบริบทที่แตกต่างกัน

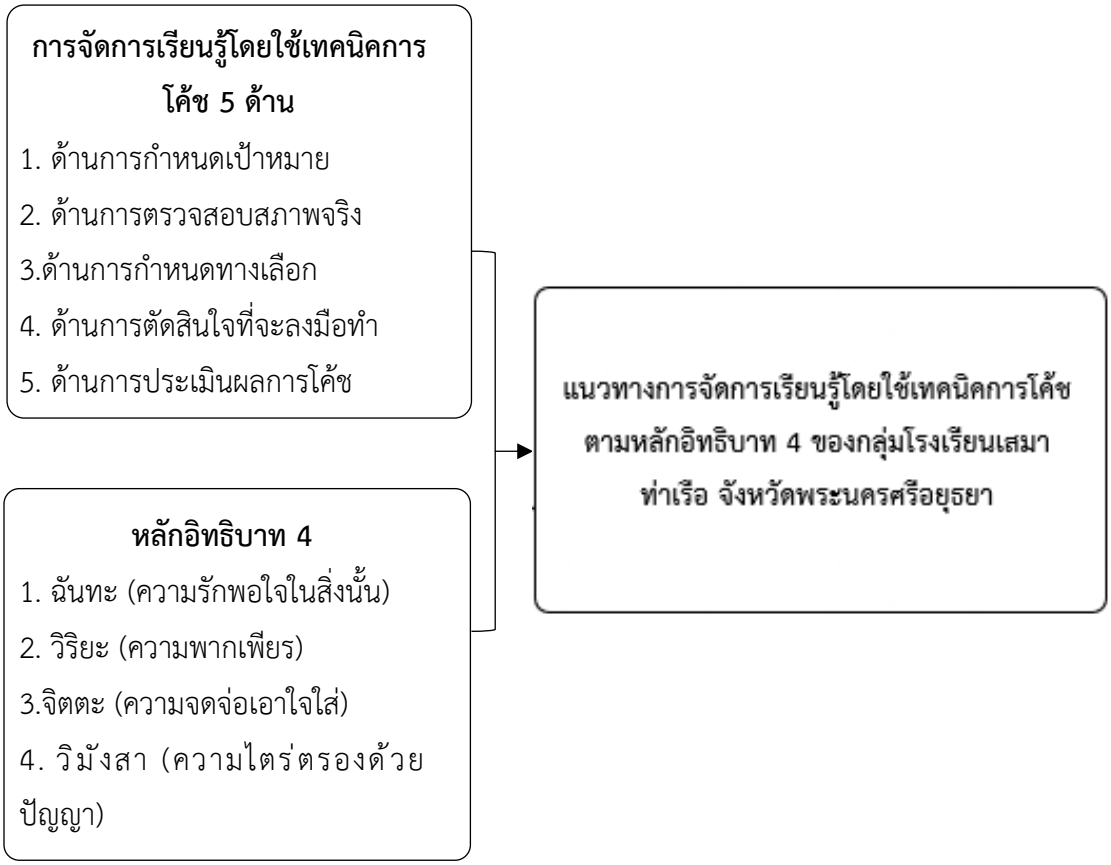
แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูด้วยเทคนิคการโค้ช การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษา แต่เมื่อพิจารณาในเชิงสังเคราะห์ยังพบช่องว่างทางการวิจัย (Research Gap) ที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรก ช่องว่างด้านองค์ความรู้ (Knowledge Gap) งานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูด้วยเทคนิคการโค้ชหรือการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4

ในการจัดการเรียนรู้แยกจากกัน จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาองค์ความรู้ที่อธิบายความสัมพันธ์และกลไกการบูรณาการเทคนิคการโค้ชกับหลักอิทธิบาท 4 อย่างเป็นระบบ ประการที่สอง ช่องว่างด้านกระบวนการ (Methodological and Process Gap) ยังมีความจำเป็นในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงหลักธรรมทั้ง 4 ประการเข้ากับบทบาทของครู การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม ประการที่สาม ช่องว่างด้านบริบท (Contextual Gap) งานศึกษาที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับบริบทของสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่ยังจำเป็นต้องมีการศึกษาแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทเฉพาะของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนและส่งเสริมสมรรถนะครูได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ รายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังเป็นแหล่งข้อมูลเชิงบริบทที่สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาสภาพการดำเนินงานและประเด็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้ การกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสภาพจริงและความต้องการจำเป็นของครูและสถานศึกษา เพื่อให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

จากความสำคัญของปัญหาและช่องว่างทางการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ตลอดจนบูรณาการเทคนิคการโค้ชเข้ากับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อกำหนดแนวทางที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การกระตุ้นกระบวนการคิด การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดองค์ความรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรมกับศาสตร์การจัดการศึกษาสมัยใหม่ ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 86 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนท่าเรือพัฒนา อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ช กลุ่มโรงเรียนท่าเรือพัฒนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย

3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง และการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพ มีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งความเชื่อมั่น (Reliability)

4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้ (1) นำร่างแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นตรวจแก้ไขและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม (2) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา และพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ โดยการหาดัชนี (Index of Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรงกับนิยามปฏิบัติการ ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงกับนิยามปฏิบัติการ และให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงกับนิยามปฏิบัติการหรือไม่

5) พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ช กลุ่มโรงเรียนท่าเรือพัฒนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 มีจำนวน 35 รายการ และปรับปรุงแก้ไขภาษาตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การทดลองใช้ต่อไป

6) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด กับครูโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดให้ครู

จำนวน 30 คนทั้งหมดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ผู้วิจัยลงพื้นที่โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ช กลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการแจกแบบสอบถามผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 86 คน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การแปลความหมาย

การวิเคราะห์แบบสอบถามมีอยู่ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการแปลผลความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ช กลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกรายด้าน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสถิติที่ใช้กันอยู่ในทางวิจัยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) สถิติเชิงบรรยายหรือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่บรรยายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ ผลที่ได้จากการศึกษาไม่สามารถนำไปอ้างอิงถึงกลุ่มประชากร (Population) ได้ 2) สถิติเชิงอ้างอิงหรือสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) แล้วนำผลสรุปที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปสรุปอ้างอิงถึงลักษณะประชากรหรือค่าสถิติ (Statistics) ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปสรุปเป็นค่าพารามิเตอร์ (Parameters) ของประชากร การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญยิ่งที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากร โดยสถิติที่อ้างอิงจะเกี่ยวกับการประมาณค่า (Estimation) และการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 86)

ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	24	27.90
หญิง	62	72.10
อายุ		
20–30 ปี	15	17.40
31–40 ปี	32	37.20
41–50 ปี	28	32.60
51–60 ปี	11	12.80
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	58	67.40
ปริญญาโทขึ้นไป	28	32.60
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1–5 ปี	18	20.90
6–10 ปี	35	40.70
11 ปีขึ้นไป	33	38.40
รวม	**86**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 72.10 ในขณะที่เพศชายมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่ากลุ่มใหญ่ที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 32 คน ร้อยละ 37.20 รองลงมาคือช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 28 คน ร้อยละ 32.60 และช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 15 คน ร้อยละ 17.40 ตามลำดับ โดยกลุ่มที่มีอายุ 51-60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 11 คน ร้อยละ 12.80 สำหรับด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 และระดับปริญญาโทขึ้นไปจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 ในส่วนของประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์อยู่ในช่วง 6-10 ปี จำนวน 35 คน ร้อยละ 40.70 รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 33 คน ร้อยละ 38.40 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 18 คน ร้อยละ 20.90

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็น และดัชนี PNImodified ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ$PNI_{modified}$
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1.	ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.74	0.83	มาก	4.54	0.61	มากที่สุด	0.21	3
2.	ด้านการตรวจสอบสภาพจริง	3.74	0.78	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด	0.24	1
3.	ด้านการกำหนดทางเลือก	3.86	0.80	มาก	4.30	0.64	มากที่สุด	0.11	5
4.	ด้านการตัดสินใจลงมือทำ	3.86	1.12	มาก	4.40	0.74	มากที่สุด	0.14	4
5.	ด้านการประเมินผลการโค้ช	4.05	0.54	มาก	4.94	0.30	มากที่สุด	0.22	2
	รวม	**3.85**	**0.81**	**มาก**	**4.56**	**0.568**	**มากที่สุด**	**0.184**	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 และรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการโค้ช รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ ด้านการกำหนดทางเลือก ด้านการกำหนดเป้าหมายและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบสภาพจริง

สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.568 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการโค้ช รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบสภาพจริง ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดทางเลือก

เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน ซึ่งพิจารณาตามค่าดัชนี PNImodified ในที่นี้ คือ 0.24 พบว่า อันดับ 1 คือ ด้านการตรวจสอบสภาพจริง รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการโค้ช ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการกำหนดทางเลือก

ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาจัดลำดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรียงลำดับความสำคัญของความ

ต้องการจำเป็น ได้ดังนี้ 1) ด้านการตรวจสอบสภาพจริง 2) ด้านการประเมินผลการโค้ช 3) ด้านการกำหนดเป้าหมาย 4) ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ 5) ด้านการกำหนดทางเลือก

4.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ด้านการตรวจสอบสภาพจริง หมายถึง ครูสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อเชื่อมโยงอารมณ์และช่วยผู้เรียนค้นพบจุดแข็งที่ซ่อนอยู่ท่ามกลางสถานการณ์จริง โดยใช้เครื่องมือโค้ชและการรวบรวมหลักฐานที่หลากหลายมาช่วยในการสะท้อนคิด พร้อมทั้งคอยสังเกตและประคองให้ผู้เรียนกล้าเผชิญหน้ากับความจริงโดยไม่หลีกเลี่ยง เพื่อให้เกิดการตรวจสอบสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาตนเอง

2) ด้านการประเมินผลการโค้ช หมายถึง ครูมุ่งเน้นการใช้เครื่องมือประเมินที่มีประสิทธิภาพและเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจน เพื่อสะท้อนความสำเร็จของการโค้ชจากประสบการณ์จริงอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส โดยครอบคลุมทั้งระหว่างและหลังกระบวนการ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการโค้ชให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องสมบูรณ์

3) ด้านการกำหนดเป้าหมาย หมายถึง ครูใช้เทคนิคกระตุ้นและเครื่องมือใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง พร้อมทั้งวางแนวทางแก้ไขอุปสรรคที่ขัดขวางการตัดสินใจ โดยเน้นการวางแผนผ่านการแบ่งสัดส่วนเป็นเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพความสำเร็จและลงมือปฏิบัติได้

4) ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ หมายถึง ครูสร้างความเชื่อมั่นผ่านการเตรียมแผนสำรองและจัดการความกลัว พร้อมกระตุ้นแรงจูงใจด้วยการฉลองความสำเร็จเล็ก ๆ และระบุขั้นตอนการลงมือทำที่ชัดเจน โดยนำเครื่องมือใหม่ ๆ มาช่วยเสริมการตัดสินใจควบคู่ไปกับการให้กำลังใจเมื่อเผชิญอุปสรรค เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและกล้าลงมือทำอย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมาย

5) ด้านการกำหนดทางเลือก หมายถึง ครูส่งเสริมการคิดค้นทางเลือกที่สร้างสรรค์และวิเคราะห์ความเป็นไปได้อย่างรอบด้าน โดยช่วยขยายมุมมองและจัดการอุปสรรคเพื่อให้ผู้เรียนเห็นทรัพยากรที่จำเป็นในการตัดสินใจ พร้อมทั้งใช้เครื่องมือและคำถามเพื่อเลือกแนวทางที่ดีที่สุด โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ทั้งการสร้างความพอใจ ความเพียร ความตั้งใจ และการไตร่ตรอง เพื่อให้ผู้เรียนลงมือทำตามทางเลือกนั้นอย่างมีสติและบรรลุผลสำเร็จ

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มุ่งวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อพัฒนาครูและผู้เรียน และการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.568) และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ 0.184 สะท้อนให้เห็นว่า แม้สถานศึกษาจะมีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับที่ดี แต่ยังมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการพัฒนา โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และกำกับการเรียนรู้ของตนเอง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2547) ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ สมาพร มณีอ่อน (2560) ยังให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการสะท้อนคิด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า การตรวจสอบสภาพจริงมีค่าดัชนีสูงที่สุด (0.24) รองลงมา ได้แก่ การประเมินผลการโค้ช (0.22) การกำหนดเป้าหมาย (0.21) การตัดสินใจลงมือทำ (0.14) และการกำหนดทางเลือก (0.11) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ควรเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ก่อนกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานให้เหมาะสม สอดคล้องกับสุวิมล ว่องวาณิช (2542) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ และนำไปจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา

5.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4

ผลการวิจัยสะท้อนว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชควรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นการคิด และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้การตั้งคำถาม การรับฟัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสะท้อนผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับพัชรินทร์ รอดสิน ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีเมตาคอกนิชันร่วมกับการโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการวางแผน ตรวจสอบ และประเมินกระบวนการคิดของผู้เรียน อีกทั้งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่เน้นการออกแบบระบบการ

เรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และลักษณะของผู้เรียน ตลอดจนวรรณทิพา รอดแรงค้า (2544) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะกระบวนการผ่านการลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Ruksat et al. (2026) ที่เสนอแนวคิดการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจำแนกระดับความสามารถทางการเรียนรู้ของ Bloom ร่วมกับหลักการทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมิน และการสร้างสรรค์องค์ความรู้ ตลอดจนเน้นย้ำว่าการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมควรดำเนินควบคู่กันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แนวคิดดังกล่าวสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกระบวนการคิดและคุณลักษณะภายใน

สำหรับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา สามารถนำมาใช้เป็นกลไกสนับสนุนกระบวนการโค้ชได้อย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ฉันทะส่งเสริมความพึงพอใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ วิริยะส่งเสริมความเพียรและความมุ่งมั่น จิตตะส่งเสริมความเอาใจใส่และความรับผิดชอบ ส่วนวิมังสาส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประเมินผลเพื่อพัฒนาตนเอง ประเด็นนี้สอดคล้องกับพระอธิการวัณณุวรรธน์ เวปุลโล (ชัยรัตน์, 2567) ที่ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และลดารัตน์ ล่องจ้า (2569) ที่เสนอการสอนงานตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการเทคนิคการโค้ชกับหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทั้งกระบวนการเรียนรู้ ความสามารถในการคิด และคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

5.3 การพัฒนาครูและการประเมินผลด้วยกระบวนการโค้ช

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การนำเทคนิคการโค้ชมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากครูเป็นกลไกสำคัญในการออกแบบกิจกรรม กระตุ้นการเรียนรู้ และประเมินพัฒนาการของผู้เรียน การโค้ชจึงควรเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่เปิดโอกาสให้ครูวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทดลองแนวทางใหม่ และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับณัฏฐนิธ กาลพัฒน์ สุวิทย์ ภาณุจารี และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยทักษะการโค้ช และสมาพร มณีอ่อน (2560) ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านกระบวนการโค้ช นอกจากนี้ ธงชัย คำปวง (2561) และสุภานี สินไชย (2564) ยังสะท้อนความสำคัญของการพัฒนาครูแบบองค์รวม ทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะภายใน ขณะเดียวกัน การประเมินผลการโค้ชมีความจำเป็นต่อการตรวจสอบประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนา โดยควรครอบคลุมทั้งพฤติกรรมการสอน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทักษะการคิด และความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลในฐานะองค์ประกอบของระบบการสอน และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ (2555) ที่สนับสนุนการใช้ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อวิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

โดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่บูรณาการศาสตร์การจัดการเรียนรู้สมัยใหม่เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กระบวนการโค้ชเป็นกลไกส่งเสริมการคิดและ

การพัฒนาศักยภาพ ขณะที่หลักอิทธิบาท 4 เป็นพื้นฐานในการสร้างแรงจูงใจ ความเพียร ความเอาใจใส่ และการคิดไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูและผู้เรียน ตลอดจนยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

6. สรุป

การวิจัยเรื่อง "แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 86 คน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การโค้ชในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNImodified) ระบุว่า ด้านการตรวจสอบสภาพจริงเป็นประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและต้องการได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เนื่องจากครูยังต้องการทักษะเชิงลึกในการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนกล้าเปิดเผยข้อเท็จจริง สามารถมองเห็นจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองอย่างเป็นกลางตามหลักวิมังสา รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการโค้ช ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ และด้านการกำหนดทางเลือก ตามลำดับ เมื่อนำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาผสานรวมกับข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้สอนจำนวน 7 ท่าน ได้นำมาสู่การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการโค้ชร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ทั้ง 5 ด้านอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจาก ด้านการกำหนดเป้าหมาย ที่ครูต้องใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเองและรู้สึกเป็นเจ้าของเป้าหมายเพื่อสร้าง ฉันทะ (ความรักความพอใจ) พร้อมทั้งแบ่งเป้าหมายใหญ่เป็นเป้าหมายย่อยเพื่อส่งเสริม วิริยะ (ความเพียร) นำไปสู่ ด้านการตรวจสอบสภาพจริง ผ่านกระบวนการสร้างพื้นที่ปลอดภัย การบันทึกพฤติกรรม และการนำบริบทของชุมชนท่าเรือมาเป็นโจทย์ เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนเห็นบริบทจริงและจุดที่ต้องพัฒนาด้วยความละเอียดรอบคอบอันเป็น จิตตะ (ความตั้งใจ) สำหรับใน ด้านการกำหนดทางเลือก และด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำ ครูต้องประยุกต์ใช้เทคนิคระดมสมอง กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และการวางแผนสำรองเพื่อขับเคลื่อนจากความตั้งใจไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนความสงสัยให้เป็นความเพียรพยายาม และฝึกการใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ ปิดท้ายด้วยด้านการประเมินผลการโค้ช ที่ปรับเปลี่ยนจากการทดสอบในกระดาษมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ผ่านการเขียนบันทึกสะท้อนคิด แฟ้มสะสมงาน และการสังเกตพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น ความมีวินัย ความสม่ำเสมอ และความสุขความภูมิใจของผู้เรียน โดยกระบวนการสะท้อนคิดนี้จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาหลัก วิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรอง) หล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จนสามารถกำกับและพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้บริหารและครูกลุมโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ด้านการตรวจสอบสภาพจริง ผู้บริหารควรให้สนับสนุนการสร้างบรรยากาศปลอดภัย เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนตรวจสอบข้อมูลจริงด้วยความรักและความเพียร พร้อมส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

2) ด้านการประเมินผลการโค้ช ผู้บริหารควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส และใช้การสะท้อนคิดเพื่อประเมินความตั้งใจ ความพยายาม และการไตร่ตรองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการกำหนดเป้าหมาย ผู้บริหารควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเป้าหมายที่สอดคล้องกับความสนใจ พร้อมติดตามและปรับปรุงเป้าหมายโดยอาศัยการพิจารณาไตร่ตรอง

4) ด้านการตัดสินใจที่จะลงมือทำผู้บริหารและครูสร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ และจัดทรัพยากรสนับสนุน เพื่อให้นักเรียนลงมือทำด้วยความมั่นใจและมีความรับผิดชอบ

5) ด้านการกำหนดทางเลือก ผู้บริหารควรส่งเสริมครูและนักเรียนให้คิดค้นทางเลือกใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อดี–ข้อเสีย และใช้คำถามเชิงโค้ชช่วยนักเรียนเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด โดยมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาเป็นแกนหลักในการพัฒนา

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปต่อผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนเสมาท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ควรวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการแก้ไขอุปสรรคหรือความท้าทายที่พบบ่อยในการช่วยผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ โรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ควรวิจัยเรื่อง การศึกษาเทคนิคในการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้เรียนเกี่ยวกับสถานการณ์จริงของตนเองกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) ควรวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการเรียนรู้เทคนิคในการช่วยผู้เรียนให้ หลุดพ้นจากกรอบความคิดเดิม ๆ และสำรวจทางเลือกที่สร้างสรรค์กลุ่มโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8. เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ รามเดชะ. (2554). *การสอนงาน ปรึกษาและดูแล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). เอ็กซเปอร์เน็ท.

เกรียงศักดิ์ นิรัติพัฒนะศัย, ฌอง-ฟรองซัวส์ คูแชง, พจนารถ ชีบังเกิด, และอภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2555). *Untold story of executive coaching in Thailand*. กรุงเทพธุรกิจมีเดีย.

ชญาภา กาญจนทวีวัฒน์. (2565). *รูปแบบการพัฒนาโค้ชผู้นำต้นแบบสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). *ระบบสื่อการสอน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ณัฏฐนิธ กาลพัฒน์, สุวิทย์ ภาณุจารี, และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย. (2565). การพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้วยทักษะการโค้ช. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6*(2), 579–595. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/257140

ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พระอธิการวัณณุวรรธน์ เวปุลฺโล (ชัยรัตน์). (2564). แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนฝางพิทยาคม ตำบลบ้านฝาง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิชาการแห่งอนาคต, 1*(2), 1–11. https://so18.tci-thaijo.org/index.php/FACJ/article/view/62

พัชรินทร์ รอดสิน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยกลวิธีเมตาคอกนิชันร่วมกับการโค้ช. *วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 10*(2), 15–27. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/article/view/242834

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2547). *ปรัชญาการศึกษาไทย: แนวคิดและปัญหา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลดารัตน์ ล่องจ้า. (2569). การสอนงานตามหลักอิทธิบาท 4: กลไกการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. (โปรดตรวจสอบปีที่เผยแพร่ เล่ม ฉบับ และเลขหน้า)

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, และคณะ. (2555). *สถิติสำหรับการทำวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

วรรณทิพา รอดแรงค้า. (2544). *การสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการ*. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

สมาพร มณีอ่อน. (2560). การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคการโค้ช (Coaching). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 15*(2), 61–73. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/174911

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2567). *รายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2567*.

สุทธิชัย ศรีรัตนวงศ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการโค้ชในองค์กรธุรกิจตามแนวพุทธจิตวิทยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภานี สินไชย. (2564). *กระบวนการพัฒนาครูโค้ชตามหลักไตรสิกขาสู่การปฏิบัติการสอนของครูโรงเรียนธนินทรวิทยา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2542). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ruksat, S., Phraratchawinaivachiramethi, Changcharoen, C., Krichkraiwan, S., & Podhisatirawaranggoora, P. (2026). Cultivation of wisdom and virtue with aesthetic discourse in Buddhist literature. Scientific Culture, 12(4), 2845–2858. https://doi.org/10.5281/zenodo.12426355